

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.			
Egy évre . . .	10 kor. — 6ll.	Egy évre . . .	16 kor. — 6ll.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . . 50	Negyed évre . . .	3 . . .
Egy órá . . .	1 . . .	Egy órá . . .	1 . . . 70
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Esze Tamásék hada.

—Az 1703 és 1903 esztendőök tanulságai.—

Irtta:

ifjabb Móricz Pál.

A Rákóczi Ferencz esztendeje nagy időt hozott a magyarra. Mintha a fejedelem nagy lelke maga is alászállott volna az egekből És fájdalmasan szerető csókjával felcsókoltatta volna a tespedt magyarságot, a melyet már végleg gyalázatos igába készült fogni az osztrák . . . Hogy még teljesebb legyen a gyalázatunk: a Rákóczi esztendejében kotlotta ki ezt a tervét a büzös kétfejű sasos osztrákkotló. Mert hisz ne feledjük, most kétszáz éve az örökdiós esztendőnek, midőn a Beszkidek völgyeiből a bontott zászlókkal a féktelenül zsarnokoskodó és rablógyilkoskodó, asszonyfertőztető, magyar csecsemőt mészárló, templomot és családi házat gyújtogató osztrákcsászári hadaknak kiverésére alá szállának az üldözött fejedelem első hadnagyának, Esze Tamás uramnak a hadai . . . Akkor az 1703-ik esztendőt irták, ma az 1903. esztendőben küzdünk és miként az 1703-ik esztendőben az ösök, úgy ma is az osztrák sanczolókkal küzdünk, mert az

osztrák nem változott meg a lefolyt kétszáz esztendő óta. Ma is csak az, mint a kétszáz év előtti templom gyújtogatások korában. Bárha fehér kesztyűt, arany paszomántot, ékes dolmányt visel is, csak a régi lator német ő, melynek elvetemedett udvari cselédjei, a Tisza Pistik, — mint a Budapesti Hirlap után már irtuk — ma is golyóval vagy akasztófával fenyegetik az igazi becsületes magyar hazafiakat, akik a leggyalázatosabban fojtogató és hajszólo osztrákgigától szabadítani akarják eladott árva nemzetüket és követelik a trónusig felhallszó bátor és becsületes magyar szavakkal, hogy adják vissza a magyaroknak, a mi a magyaré! És fiainkat ne hurczolják idegen nyelvű és lelkű családi katonaságba! Vagyonunkat ne fecséreljék oly családi hadra, mely fentartóját a magyar nemzetet nyíltan becsmérli, elnyomására, gyilkolására bármelyik osztrák generális komandó-jára kész!

Szépen fejezte ki a hasonlatosságot a költői lelkű Rákosi Viktor Hajdudorogon tartott beszámoló beszédjében az 1703-dik és az 1903-dik esztendőben vívott, támadt nemzeti küzdelmeink között. Ma is azt csácsogják az eladó

lelkek, az udvari cselédség és a konczlesők szemérmetlenül lármás és kapzsi veréb hadai: időszerűtlen a nemzeti küzdelem. A függetlenségi párt tüzes hazafiai és képviselői csak a kisebbség nevében beszélnek. Nem illetékesek a nemzeti küzdés vezetésére, mert hát kik ők, mik ők? Mégcsak nem is bárók, mégcsak nem is grófok, sem főispánok, hanem egyszerű Barabás Béla, Rákosi Viktorok, Nessi Pálok, Lengyel Zoltánok, Kubik Bélák, Fáy Istvánok és többek ilyenek, akiknek egyrészeről csak most hallott hirt az ország . . . sőt kik minden császári patent czimerek, gyémántoktól ragyogó kereszték és csillagok, pántlikák nélkül szállottak ki a küzdőterre és beszélnek és cselekesznek a nemzet nevében, hogy az udvari cselédség által veszendőbe sodort nemzeti függetlenséget és jogokat bárki ellen is fentartsák, bárki ellen is megvédelmezzék és szabad hazában szabad népnek jólétét, virulását biztosítsák az idők végéig, a míg magyar turja ezen áldott röögöket.

Ezeknek a mocskos, fertőzötes, büzhödt száju udvari cselédeknek álnok csácsogására igazi huszáros vágás Rákosi Viktornak Hajdudorogon a

Mint napnyugta után . . .

Mint napnyugta után, ha az éj leszállott
S egy-két halvány csillag hint némi világot,
Oly sötét az élet, mely czél nélkül lángol;
Tapogat az ember, mint az éji vándor.

Eddig az életem, hitvány volt és czéda
Soha sem volt annak semmi nemes czélja,
Fásult volt a lelkem, a szívem meg beteg,
Mi is voltam addig, míg nem ismertelek??

Most, hogy a te kedves közeledben vagyok,
Még fenn a csillag is fényesebben ragyog.
Tenger csillag hint szét nappali világot,
Behuny szemmel is csak fényözönt látok.

Te vagy a forrása, téged ölel körül
S a régi sötétség nyom nélkül elröpül.
Fénytengerben állok, rám mosolyog arczod,
A te birásodért felveszem a harczot.

(Dragonyesd.)

Juhász Ferencz.

Barangolások.

(A tokaji hegy körül.)

XII.

Miként a kotolt tyukot a csirkék, az öreg Tokajt is eképpen környezik az apró falvak, melyeknek tornya is odalátszik. Mindjárt egyik legérdekesebb község a tulsó Tiszaparton Rakamaz, amely eredetileg sváb telepítésű község. A hosszas sváb lakóházak az udvar hátulján a potrohos nagy, gazdag csürökkel ma is a sváb községek külső alakját mutatják. Ha a nevet kérdezed az egyik-másik rakamazi magyarnak, azt hallod, hogy ez itt Nuszbeck szomszéd, az a másik meg Schärfleck Konrád és így tovább házról-házra . . . Pedig ezek a német nevű hazafiak a magyaron kívül más nyelven nem beszélnek, azonfelül még veszekedett szilaj kuruczok is. Kossuthpártiak. És a tiszalöki követ, Pap Zoltánnak leghübb, szenvedélyes párthivei és választói kezdettől fogva.

A tokaji hegy tövében, az áldott Tiszapartján minden porcikájokban úgy elmagyarosodtak a rakamazi Schärfleck Konrádok, hogy próbálja csak valaki ő kegyelmöket másnak, mint magyarnak tartani, tudom, szük lesz a czimborának a rakamazi széles határ.

Érdekes a rakamazi honfitársainknak megmagyarosodása. Egy kis községi plébánosok köszönheti ezt a magyarság. Még 1848 előtt került az akkor még sváb Rakamaz községbe Fekete Máttyás római katolikus plébánosnak. Fekete Máttyás tisztelendő uram ugyancsak törzsökös magyar indulatu hazafi lehetett, mert mindjárt az első predikációját is magyarul mondta az akkor még erősen sváb érzésű és nyelvezetű komaknak, kiknek öregjei e fölött háborgának is, különösebbképpen akkor, mikor tapasztalták, hogy Fekete Máttyás tisztelendő ur egyáltalában nem szándékozik svábul predikálni és beszélni, hanem minden alkalomkor magyar nyelven magyarazgatja az igét.

A háborgó gyülekezet különttségileg járult a plébánoshoz. Fenyegetődztek, hogy ha svábul nem predikal, akkor elkerülik még a templomnak a tájékát is, majd így lesz — úgy lesz . . .

Fekete Máttyás tisztelendő ur aprópénzzel, ugyan magyarosan fizette ki a méltatlankodókat.

— Én a plébánosotok vagyok. Rátok szorulva nem vagyok. És cselekedjétek bármit is, csakis magyarul predikalok, mert magyar vagyok és ti is a magyar hazában laktok...

Miként mondta, a szerint is cseleke-

nép ezrei előtt hirdetett nyilatkozata az Esze Tamás hadnagy uram hadáról. Hát ugyan Esze Tamás uramékat midőn a halálig hajszolt és véresre vert és kifosztott magyar nemzet nevében a küzdőterre léptek, vajon hols kik ösmerték a hazában. Mégis nagy Rákóczi Ferencz nem habozott élére állani a névtelenség ködéből, a bujdosás rengeteg erdejéből előpattant, a nemzet keserveitől nagy, dicső cselekedetekre magasztosult vitézeknek, melyekből az Esze Tamás hadnagy uram első szabadságharcos csapata állott vezéreltetve oly kisorsangu, kopott, rozsdás pánczélos halálraszánt bujdosó katonáktól és hadnagyoktól, a melynek akkortájt Pap Mihály, Kiss Albert, Móríc István és a fiatal Majos nemzetes és vitéz ő uramékat voltak. És bizonyítja a tovább mint nyolcz évig tartott dicsőségben és küzdelmekben gazdag szabadságharcz, a nagy Rákóczi Ferencz rajongó lelkesedésre hevitő korszaka, hogy ezek a bujdosó katonák is illetékesek voltak a zászló kibontására, mert nagy Rákóczi és a nemzet melléjük állott és bár a gyászos majtényi sikon osztrák ellenségeink kezére került, a saját fajtánkbeli galád árulása és szét-huzása következtében az utolsó kurucz zászló, ennek daczára bizonyos az is, hogy nem volt hiabavaló az elkerülhetetlen zászlóbontás és nem omlott hiába esztendőig tartó oroszáni küzdesben a honfivér, mert ezen nagy, ezen dicső, ezen szent emlékü nemzeti áldozatok és vértanuk nélkül ma talán nem is volna Magyarország, magyar nép, teljesen osztrák gyarmattá süllyed-

dett tisztelendő Fekete Matyás lelkész ur; sőt valami ics-vics nevezetű tanítóját is belevonta a magyarosító mozgalomba . . . A szívós kitartásnak és a magyarfaj iránti hűségnek eredménye, hogy manap mind érzésben, mind nyelvben a legigazibb magyarok a hajdani sváb atyák, anyák ivadékai. Más hazában, más nemzet között emlékkő, a nemzeti történelem hálás feljegyzései örökítik a Fekete Matyáshoz hasonló nagyok apostoloskodását, nálunk a begyöpesedett, felejtett sírhalom a sorsa a legtöbb nemzeti apostolnak, a kiknek sorába Fekete Matyást is számítom és legalább ilyen szerény sorokkal áldom, dicsőítem az emléket a névtelenség homályába merült igazi magyaroknak!

A hajduság irányába fekvő kanyargó ut mentén, kanyargó Tisza mentén fekszik a kalácsütő menyecskeirői nevezetes Tisza ladány. Ez jómódu református magyarközség. A Tiszát a szabályozás kiljebb szorította a falu alól, de a holt Tisza hajlatag nádasai csipogó, sívogó, zajos madársereggel, miként bokrétás erdő környezik a gazdag réteket és szántókat, melyekben aczélos buza terem.

Ezeknek a nádfedeles, sövénykerítéses, fehér meszelt tiszamenti magyar falvaknak felette bájos a képök. A lapok, a rétek tengeréből kiemelkedő halmokra építették a község fehér házeit, melyeknek füstölő

tűnk volna és a kiirtott, vagy elnémetesített magyarság helyén összevissza elegyedetten valami leirhatatlanul becsutelen, önézretnélküli, moslékosdézsa zagyvalékához hasonlatos korcs had élődne itt, szentségsértő piszkos talpak kal taposva a dicsőült ősök felejtett, süppedt sírjait. Azért hiába kicsinylitek, hiában ócsároljátok, gyalázatos merényletekkel hiában törtök a függetlenségi párt manap küzdő lelkes hadnagyai ellen is.

Ezeket a honfitűztől, hévtől és szerelemtől lángoló ifju magyar hősöket, hadnagyokat a nemzeti áldás fehér galambjai röpdösik körül és a szabadságára, alkotmányára féltékeny és büszke magyar nép milliói bármely küzdelemre és áldozatra készen követik őket, és nőttön nő nemzeti hadseregünk, mintha csak az Esze Tamás hadát látnám . . . A névtelenség ködéből, a honfikeservek rengetegéből, völgyek barlangaiból, puszták delibábos karámjai közül kaszáját villogtatva, kardját csörtetve támad a győzhetetlen, a legdicsőbb nemzeti hadsereg, kik történetünknek első szabadsághősei, borostyán koszoruzott vitézei. És miként a tenger árja: nőttön-növekedett seregök 1703-ban is, eképpen növekedünk a jelenleg következett 1903-as Rákóczi esztendőben is.

Én hallgattam a nép morajló szavát, én tapogattam a nép feszült oroszáni izmait, s a honszerelem, a fajom iránti nagy szerelem csodás erejétől ihletve jövendőt mondok ti nektek atyám fiai! A tőle már megszokott bármily komisz, hóhéri véres és tömlőcztartói butagaz erőszakra és orvtá-

keményéből a frissen sült kalácsnak és kenyérnek étvágyingerlő illata párolog az útas felé.

A kocsi zörgésre a kis kapuból egy-egy asszony, leány fej kiüti a kíváncsi kedves arcját . . . A férfi nép ilyenkor leginkább a külső dologban foglalatoskodik . . . Kutya is vakkant felénk. Itt egy száraz malom. Amoda a kocsmá, közelében a mézszárszék. A kerítés mellé vén kopott fatörzsek kitéve. A szomszédságnak pihenő, tanácskozó helyül igen alkalmas padok azok . . . De ime már elérte kocsiink a barátságos papilakot, melynek ép ezen alkalommal is tárva-nyitva a kapuja . . .

Czike Ferencz református lelkész jelenleg a tiszaladányi reformátusok papja. Igen tanultfejú, rokonszenves és vendégszerető uri ember, hol a barangoló magyarok kellemes pihenőt tarthatnak a kedves magyar család körében.

A hajdani idők fejedelmi megjelenésű, szép nemes, igazi magyar urasszonyaként lép elébbe a szőlővel futott tornáczról a kedves háziasszony . . . Es nézven a család két lánykáját: Ilonát és Margitot — irigykedel a falura, mely ily virágokat terem és rejteget . . . Ilona! . . . Majd a mellé a búbájós, igézetes pusztai magyar hangszer mellé ül Ilona, kinek az arca szakított olyan, mint a nemes almának az a leirhatatlanul gyöngéd halavány rózsás virága . . . És czimbalmozik, dalolgat mi-

madásra vetemedjék is az osztrák, miként 1703-ban győzött az Esze Tamásék hada, ugyanigy fogunk most is győzni becsületes, igazi magyarok, a kik a nemzetes Barabás Béla hadnagy uramék lobogóját és kardjok villanását követjük; mert a mi zászlónkra nem kegylesés, nem talpnyalás, sem a bön-dőpárti udvari cselédkedés árulásai irvák, hanem az elrabolt nemzeti jogok, a vérig ostorozott nemzeti szabadság égi fényben ragyogó ígérei, melyeknek védelmében halni is készek vagyunk, ha csak régi jó szokása szerint meg nem retíral az az előttünk hátulsó részéről is alaposan ösmert galád fajzat, az osztrák!

Az ifjusághoz!

Lelketekben egy szebb jövő eszméit látjuk megfogamzani. Minden, amiért lelkesedni érdemes, dolgozni lehet, küzdeni jó; a miért a honfi banatát feledni, a nő könnyeit letörölni tudja; amiért a szántóvető izzad, az iparos verejtékezik, a kereskedő koczkatat; amiért tanultak, fáradtak nemzedékek; amiért harezoltak apáink, vérezték hőseink, elhullottak vértanúink: a ti kezetekbe van letéve.

Ti tőletek függ a nemzet jövő sorsa! Jó csillagzata vagy balszerencséje: véletek kél, véletek nyugszik.

Hadd szóljunk hozzátok, midőn e nagy hivatásra előkészüledők a szülői haz csöndes nyugodalmából az élet zajába, a nemzeti küzdelmek színterére, a tudomány csarnokaiba fölglyülekedtek.

Láttatok az életből valamit, tanultatok a történelemből sokat, megérthettek egy pár szóban mindent: 400 esztendeje van eltemetve a ti hazátok Magyarország!

Ebből két századon át két ellenség marezangolta testét, irtotta fiait, pusztította

nekünk — . . . A Vértessy Gyula szívében, lelkében, no meg a noteszében virág füzéreként fonódnak, írónak össze a magyar világ és föld bájos emlékei, a vers témák . . .

Nedves felhők borultak az égre. Alig alkonyodott, már is sötét van. A borus nyári éjszakák lomha sötétsége . . . Már nekünk indulni kell. Jó magam felülök a bakra, a kocsis mellé. És a felgyújtott kocsi lámpát tartójából kivéven, magasra tartom, hogy valamennyire lássuk az ut körvonalait, bé ne forduljunk valamelyik holt Tisza mederbe . . . A száradó, gyöpösödő Tiszamederben zúg, búg, zizeg a nádas, mintha csak a régi jobb idők mulását panasznál, a mikor ur volt földjén a magyar és a folyó áradatnak szeszélyes csapkodásait nem szabályozták a pióczaszerűleg falánk gátak . . . A nedves felhők közül, a magasból vándor madarak bugó hangja hallatszott. Azok szegénykéek bizonyosan a nagy magyar alföld kiszikkadt, kiszáradt, pocsolyává fertősödött, éhszegény tó állásából igyekeztek valahová a Takta hináros mocsarába, hol még ezrével terem a vízi kigyó és esőt érezvén különösen süvitget, füttyülget a tekenős béka, miközben a rák lustán csuszkál a füzgyökeres part padmájából . . . Megesörrent a kocsi kerék. Elértük a tokaji zötyögős, darabos kövegetet.

Szabad Hajdu.

szerveit, rothasztotta erkölceit, szivta e életerejét.

Másik két századon az ámitás kötötte le vállalkozási kedvét, a gyengeség szegte szárnyát magas röptének, az árulás vágta útját szebb kibontakozásának, az elnyomás döntötte le egyenes szálfaít, az idegen kéz segítette felnyulni hitvány kőröit; pénzelt a gaz, tönkre ment a becsületes, elárvult a szerencsétlen, védekezett a gyenge, megsemmisült az erős!

Az igazság és a nemzeti eszme mecse ritkán lobbant fel, az idegen szellem hálványának oltáran hatalmas lánggal égett a perzselő, pusztító fényözön.

Sok volt a labancz, kevés a kurucz!

Igy senyvedve, sorvadva, görnyedve, megtépve, elbágyadva, majdnem tönkremenne már már összeegve, mégis el nem mulva, fennmaradva hozott el Istenkéz idáig.

Hát lássatok, ezért vár nagy hivatás reátok.

Nyugoti nemzetek fiai tanulnak, hogy az „adott kereteket” betöltsek.

Nektek dolgoznotok kell, hogy a kereteket a ti munkátok számára megteremtsetek.

Más nemzetek ifjusága előtt az ő apáiknak sikerült lerombolni az akadályokat, szabaddá tenni a tét, hogy építeni tudják a jövő boldogság hajlékait.

Nektek magatoknak kell ezt megcselekednetek!

Mert más ország szabad, mi még csak ezután leszünk, ha akarjuk és meg tudjuk csinálni.

Nagy nemzeti ideáljainkat még alig-hogy kigondoltuk, belőlük végre semmit se hajtottunk.

Alaprakásnál kell küzdenünk némely helyütt, másutt a romboláson, legtöbbször a tervezésen.

Fel kell építeni egészen Magyarországot. Kezdeni kell a lelkeken: kiirtván belőle a kishitűséget, a tétovázást, a gyengeséget, az akaratnélküliséget, a visszavonást, a széthuzást, a czivakodó hajlamot. A tett erő nélküli örökös biralgatást, a munkakedv hiányát, az erkölcsi züllést, a vallási egyenlenséget és ezer ördög által beléplántált millió nyavalyát, meg kell erősíteniük terveiben, gondolataiban, elhatározásában, be kell tölteniük nemes törekvéssel, életkedvvel, reménységgel, fel kell ruháznunk a nemzetet ezerszínű, de mégis egyanyagu örök zománczával, hogy hinni, hitében dolgozni, dolgában ki nem fáradni és építeni megtanuljon.

Az így megacézózkodott és begyakorolt hadseregnek, mint egy czélu, egy lelkű, egy törekvésű, de millió karu lénynek rá kell vetnie magát a közmívelődés, a közgazdaság és az államalkotó, védő, fentartó, megerősítő szervezetek minden ágára, minden intézményére, hogy azokat megtöltvén a faji tulajdonságok minden nemes vonásával, egy irányban fejlessze, működtesse, egy uton haladjon, melynek tetőfokán oltárként áll elölítetek és a mi közös, nagy mindnyájunk által érzett, senki által ki nem írtható, soha el nem érhető, de mindég előttünk lebegő: örök eszményképünk.

Bárhogyan rajzolni, pinesen ki le fesse. Nem is szükséges. — Ha érzitek: elég. A szív harmóniája mellett eltörpül az észnek minden erőlködése, elhalványul a szónak minden szépsége.

Gyengék vagytok hozzá?

Ne törődjetelek vele! A gyenge munka közben lesz erős, az erős tétlenségben gyengül el.

Ujjoncok vagytok és közlegények?

Sebaj! A marsallbot már a táskátokban van. Elég, ha Istentől magyarnak születetek. Elég, ha azt tudjátok, hogy ennél

nagyobb kitüntetése nincs az égnek földi halandó javára.

Sok lesz a munka! Nem birtok vele! Fogjatok hozzá azonnal! Fele el van végezve. A másik feléhez elegenden vagyunk.

Tudjátok meg, hogy világ nemzetek ütköző vonalán állunk és azok szétmorzsolnak bennünket, ha eszünk nem ép, szivünk nem tiszta, karunk nem erős.

Az egész világ halad, dolgozik. Minden nemzet fejlődik, szaporodik, természet és szervezkedik.

Fejünkre nő az ár, ha késlekedünk. Erős egyetérző nemzet nélkül nem áll fenn az állam — állam nélkül nincs önállóság, önállóság nélkül nincs nemzeti nagyság. Ere való törekvés nélkül pedig nincs ize az életnek, nincs öröme az életnek.

Ehhez való reménység nélkül nincs ösztöne a munkának.

Munka nélkül pedig nincs siker, megelégedés, eredmény, elismerés és boldogság.

Jelszavatok legyen a czéltudatos, öszszevágó, fáradaimat nem ismerő, kitartó nemzeti munka!

Ebben sorakoztatok s készüljetelek el foglalni és betölteni a közélet minden terét.

Uj vért az új nemzedék öntsön a fáradt szivbe, pettyhűdt erekbe.

Mindent magatokból kell kifejleszteni s ez ösztönözzön, mert önmagatok vagytok az erő egyetlen forrása.

Szent a czél, dicső a hivatás, nagy a munka, szabad a tér, biztos a reménység, édes a győzelem!

Ne tétovázzatok!

Előre!

Lengyel Zoltán.

orsz. képviselő.

A jószágtenyésztés és huspiacz óriási kárai.

(Az állatvásár zárlat Hajdumegyében.)

Debreczen városnak és Hajdúvármegye községeinek állatvásár piaczeit zár alá helyező hatósági intézkedések óriási károkat okoztak a jószágtenyésztőknek. És válságba sodorták az állatkereskedimünket. Valóságosan csödbe kényszerítik a huspiacunk; mert Debreczenben már tényleg valóságosan csöddel fenyeget a huspiacz válsága. Debreczeni hentes iparosok boltjaik becsukásával fenyegetődznek, ha a városban és megyében hosszú idő óta fennálló állatzárlatot a méltányosság és a helyzet követelményei szerint meg nem szüntetik és Debreczenben konzum vásárt nem létesítenek, a hová a zárlat alatt levő községekből is szabad legyen behajtani az egészséges sertést. A jelenlegi helyzetet tovább nem bírják ki, mert nagy költséggel kell házalniok az árukért, minél fogva is képtelen magasárba kerül a beszerzés; mellyel ha a fogyasztókat terhelik meg, akkor azok támadnak és sztrájkolnak majd a husipar ellen; mert hisz a debreczeni huspiacz árai vetelednek jelenleg is a legdrágább világvárosi piacok áraival.

A debreczeni husiparosoknak ezen

a legnagyobb elkeseredésre és válságra mutató nehéz helyzetével és kivánalmaknak részletezésével még más helyen foglalkozunk, ezen cikkelyünkben csupán jellemzésül hoztuk fel, a városban és vármegyében sorvasztó állatvásártilalmazásoknak jellemzésére, melyek a zsarnokoskodásig, a hajszáig fajultak és a czélnak éppen az ellenkezőjét érik el a huspiaczok, a jószágtenyésztés tönkretételével. Mert nemcsak a sertésvásár, hanem a hasított körmű jószágvásár is megvan akadályozva, tönkre van téve a drákói szigorú, a mérsékletet és egészséges kivételt nem ösmerő tilalmazások által; mert miért miért nem, még oly helyek is vásárlalomalommal vannak sujtva, a hol a vésznek hire-nyoma sincs. Most midőn Hajdunánáson kint jártam, panaszolták a gazdák és illetékes emberek, hogy bár Nánáson nyoma sincs az állatnyavalyának a gulyákban sem, az állatvásár mégis tavasz óta van betiltva. És hiában keresték fel Rázsó Gyula vármegyei alispánt is, hogy oldassa fel ezen a piacot és a tenyésztőket tönkretevő zárlatot, az öreg nagysága fülebotját sem mozdította, sem ő, sem az állatügyi hatóság nem tettek, nem tesznek semmit ezen óriásilag kártékony zárlatok felfüggesztésére vagy legalább a méltányosság, a józanész szerinti enyhítésekre, engedményekre az egészséges állatoknak forgalomba hozhatását illetőlg. — Ugyannyira, hogy a válság és az elkeseredés tetőpontra hágott.

A nánásiak az országgyűlési képviselőjüket kérték fel a képviselőházban való közbelépésre, hogy az állategészségügyi törvények köpönyegén belül intézett gazdasági tatárjárásoknak haldéktalanul és erőlyesen vesse végét a miniszter. És ha a hivatalos közegekben: az alispánoknál, a királyi állatorvosoknál rejlik e nehéz idők kulcsa, oktattassanak ki, forgassák okosan tapintatosan ezt a kulcsot, mert bizonyosan nem a magyar jószágtenyésztés és huspiacz kiirtására és tönkretételére tartja fent a vármegye, az ország őket.

Ha pedig a törvényben rejlik azon óriási gazdasági bajok kárhozatos oka, a törvényt fuserálták el a czopfos, a nagyképű, a néperdekével mitsem törődő bürokrata urak, kik csak a türelmes papiroson számolnak mindennel és mindenről, de a valóságos életet legkevésbé ösmerik, akkor változtassák meg a rossz törvényeket és alkossanak olyan új állategészségügyi törvényt, mely védi a magyar jószágtenyésztést és huspiacot, nem pedig gyilkolja, irtja azt, minthacsak gonosz osztrák koponyák osztrák érdekből és gyűlöletből fundáltak volna ki.

Végig álmodtam.

Végig álmodtam a nyarat,
A zöldelő lombok alatt;
Ezer madár szállt fölöttem;
Ezer virág nyílt körültem . . .

Ezer emlék zsongo t szerte
Mint megannyi himes lepke,
S mint mosolygó tündér szárnyak
Rámborultak, körüljártak . . .

Álmodoztam vágyva, félve,
Hol csüggedve, hol remélve
Amíg végre tünt az álom,
S halvány köd kelt a határon . . .

A zöldelő lombok alatt
Végig álmodtam a nyarat, —
S most a mire felébredtem :
Sir az őszi szél felettem . . .

Krúzselyi Erzsike.

Laptudósítók nyomozása 1850-ben.

Szabadságharcunk leverését követő rémuralom debreczeni működésének számos írott emléke került elő szombaton a város háza pincéjéből, ahol szekérszámra lappan gott ezernyi hivatalos irat: levelek, átiratok, fogalmazványok, jelentések, számadások, összeírások stb. Jellemző ama veszedelmes, gyászos emlékü korra nézve a város kapitányi hivatalának 1850 június 5-én 1203 szám alatt kelt következő felhívása: „Felsőbb rendeletnél fogva a hírlapok levelezőinek kinyomozása s neveiknek valódi, valamint azon lapnak is, melybe dolgoznak kitudása alulírott hivatalnak lévén meghagyva: hivatalosan keressük meg tisztelt uraságot, hogy ha valamely hírlapnak levelezője lenne, azt, valamint azon hírlapot is, lehetőleg hírlapokat, melyekbe netalán dolgozik, velünk tudatni s e részben nyilatkozatát velünk mielőbb közölni sziveskedjék.“

A kapitányság e felhívást Szücs István főiskolai közoktató s h. ügyvédnek, Orbán Pető, Nagy József, Oláh Károly, Jakó Pál hites ügyvédeknek és Sárváry Ferencnek küldötte meg. A felhívás fogalmazványának szélén feljegyezve vannak még: Szanka, Telegdi, Hatvani Gabor és Boros J. mint akik a rendőrség tudomása szerint annak előtte ugyancsak foglalkoztak hírlapírással. Az akta mellett találjuk az elől felsorolt egyének válaszait. Legérdekesebb Szücs Istvánnak, a város történetírójának levele, amely így hangzik:

Tekintetes Város Kapitányi Hivatal!

Folyó jun. hó 5-én esteli 9 óra után hozzám utasított felszólító levelére van szerencsém ezennel válaszolni, miképen én, már csak hivatali sokszoros elfoglaltasom miatt is, jelenleg egy lapnak sem vagyok levelezője, sőt, miután látom, hogy a sajtó jelen körülmények között kellőképp meg nem felelhet hivatásának, ezentul is, míg azon határok, melyeken belől a különben üdvös hatású sajtó szabadon működendhet, a birodalmi alkotmányban ígért organicus törvények által meg nem szabotnak, mindaddig ezentulra is hírlapi levelező lenni nem kívánok.

Ha azonban az előttem mindig szent közérdek tekintetéből, felsőbb hatalom parancsolandja, hogy felsőes Uram, királyom s édes hazám ügyében, e vidékről koronként tudósításokat adjak, s a hírlapilag netán ejtendő tévedéseket, felhivatalos szin-

ben utbaigazítani; ezt felsőbb impulzusra vállalni s a közjónak ezzel is szolgálni kötelességemnek tartandom; de magam ektából hírlapi cikkekét irogatni nem leszek hajlandó.

Teljes tisztelettel Debreczen, Junius 6-ban 1850.

Tekintetes Város Kapitányi Hivatalnak aláztos szolgálja

Szücs István
főiskolai tanár.

Rövid és határozott Oláh Károlynak, lapunk egykori nagyérdemű szerkesztőjének, Oláh Károly kultur tanácsnokunk édes atyjának nyilatkozata, amely is a következő:

Tekintetes Kapitányi Hivatal!

Folyó hó 5-én 1203/850 sz. a. kelt hivatalos megkeresésére van szerencsém válaszolni: Miképen én jelenleg semmiféle hírlapnak sem dolgozó társa, sem levelezője nem vagyok. És csak esodálkoznom kell ama hivatalos megkeresésen, a mely csekély személyemet e város tudós férfiai közt kiszemelé. Egyébiránt maradtam kész tisztelője

Oláh Károly mk.
hites ügyvéd.

A többi felszólítottak: Sárváry Ferencz, Pető Orbán, Nagy József és Jakó Pál hasonló módon tagadó választ adtak. Utóbbi 1848. október hava óta nem is Debreczenben, hanem Derecskén lakott. Jakó is azt mondja, hogy „a jelen folyású időben sem kedvem, sem akaratom az irodalmi téren legkevésbé is mozoghatni egyáltalában nincs s úgy hiszem vágyam nem is leend.“

NAPI HIREK.

Befagyott a motorkocsi forgalom.

Befagyott a motorkocsi forgalom a Debreczen—hajdunánási vonalon, a melyet szeptember elsején történt megindulásakor oly általános örömmel fogadtak a vonalhoz tartozó érdekelt népes községek. A motorkocsik hol itt, hol ott tagadták meg a szolgálatot. Megesett, hogy a nyílt pályán, kint a vidi pusztán órákig kellett várni, a míg Hajdunánásról kiségitő mozdony érkezett és bevontatta a romlott motorkocsit. — Ez a zavaros közlekedési fenakadás szeptember 3-dikáig többször is ismétlődött, de ekkor javítás alá vitték a motorkocsikat, melyekről nem tudjuk, hogy eredendően ilyen rozoga, gyöngye alkotásuk voltak avagy a hozzá nem értő kezelők rontották meg, de azóta rendes mozdonyokkal bonyolítják le e vonalon a motorkocsi közlekedésre megszabott időszakban a forgalmat, mely most ötször fordul Debreczenbe és vissza a vonalon. Mi csak a kezdet nehézségeinek tudjuk be a motorkocsiközlekedés zavarait, fentakadásait és hisszük, hogy a mi vonalunkon is teljen beválnak, mintahogy az Arad környékén közlekedő motorkocsi forgalom bevált. Utas az mindig elég számmal van. A mi az esetleges technikai bajokat, hiányokat illeti, hisszük, hogy e néhány napi közlekedés tapasztalatai után ezeken is célszerűleg segíteni fognak s a vonal mentén eső népes községek nagy hasznára fentartható lesz ilyen hosszabbacska

vonalon is a motorkocsi közlekedés, a mely — a kezdet nehézségeit leküzdve — diadalmos ujitása lesz a haladó kornak.

Kossuth-lakoma.

A debreczeni függetlenségi kör, mint már jeleztük is, f. hó 19-én, Szombaton este, Törő Imre vendéglőjében Kossuth lakomát rendez. — Tisztelettel kéri az elnökség a kör és párt tagjait, hogy e lakomán minél számosabban jelenjenek meg. Külön meghívót nem fog kibocsátani a kör elnöksége. A résztvenni szándékozók tekintsek a hírlapi közleményt meghívónak s e hó 19. esti 6 óráig írják fel neveiket a kör helyiségeiben kitett iven. Egy teríték ára 2 kor. 60 fillér.

Csak hat halott . . .

Befejeződtek a lippai nagy hadgyakorlatok. A trónörökös a hadgyakorlatokon résztvett csapatok kiképzésével igen meg volt elégedve . . . Az egyik aradi laptársunkból olvassuk, hogy a hetedik hadtest lovasbrigádjának a győzelmével végződött a közkatonaakra győzelmest nagy hadgyakorlat. Hogy e győzelem teljességét méltányolja az olvasó ideiktatjuk, hogy e „Kájzer manőber“ alkalmával egyedül a szegedi magyar királyi honvedhuszár ezrednek hat halottja van . . .

Elhalasztott országos vásár.

A városi tanács az e hóban tartandó Dienes napi országos vásárt az izraelita ünnepek miatt elhalasztotta, miről a következő hirdetésben értesíti az érdekelteket: Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a f. évi Dienes napi országos vásár a közbejött izraelita ünnepek miatt a következő napokon tartatik meg: 1903 szept. 28. 29. 30. Hétfő, Kedd, Szerda bór, gyapju, méz, dió stb. továbbá toll, iparcikkek, gabona és te ményvásár. 1903. okt. 2. péntek juhvásár. 3—4. Szombat, vásárnap sertésvásár. 4—5. Vasárnap, hétfő lóvásár. 5—6. Hétfő, kedd, baromvásár. Debreczen, 1903. szept. 3. Városi tanács.

A siketnéma iskola megnyitása.

A siketnéma intézet igazgató tanácsa tegnapi Rásó Gyula alispán elnöklésével ülést tartott. Oláh Károly bemutatta az intézet igazgatóját Gácsér József tanárt, aki magát az igazgatóság jóindulatába ajánlotta. Oláh Károly tanácsnok ezután az új intézet megnyitására vonatkozólag tett előterjesztést. Azt indítványozta, hogy a tanintézetet okt. 12-én délelőtt nyissák meg minden ünépélyesség mellőzésével. Az igazgatótanács ezt egyhangulag elfogadta. A tanintézetnek eddig 17 növendéke van. 8 önköltséges és 9 ingyenes. Az igazgatótanács megbizta Oláh Károlyt, hogy 3—5 növendék felvételére hirdessen meg pályázatot. A növendékek közül az ingyenesek internátusban fognak lakni, a hol ellátást is nyernek. Az internátusi ügy elintézésével s egy intézeti szolgál felvételével az elnökség bizott meg. A tanintézet és az internátus a közigazgatási tanfolyam helyén lesz. Mindjárt októberben két osztály fog megnyitni — Gácsér József melle egy-egy tanárt a közeli napokban fog kinevezni a kultuszminiszter. A felszerelésekre 400 koronát utalt ki a közigazgatási tanács. A további segélygyűjtésekkel az elnökség bizott meg. Elhatározták, hogy az intézet hivatalos címe a következő lesz: Siketnéma államilag segélyezett iskolája Debreczenben. Nehány apróbb jelentőségű ügy letárgyalása után az igazgatótanács megbizta Oláh Károlyt, hogy

az új tanintézet összes ügyeit mint eddig, úgy ezután is vezesse.

A kollégiumi iskolai év megnyitása.

Holnap, szeptember 9-dikén kezdődik az ősi kollégium új iskolai esztendője. Az Urhoz való ünnepi foháskodással kezdik meg a szorgalomnak ezen szép esztendőjét, melyre vonatkozólag a következő meghívást vettük a presbiteriumtól: A kollégium tanszakain az 1903—4-ik iskolai évet megnyitó istentisztelet a nagytemplomban ez évi szept. 9-én d. e. 9 órakor lesz; ez után az akadémiái igazgató a főiskolai díszteremben tartja meg székfoglalóját: ezekre az ünnepélyekre a presbitereket meghívja a presbiteriumi elnökség.

A rendőrség köréből.

Dr. K. Lóth Mihály mezőrendőrkapitány és Szentpétery Ferencz I. ker. kapitány szabadságidejük letelvé, hivatalukat elfoglalák. Erdélyi István tb. kapitány holnap kezdi meg szabadságidejét.

A csodadoktor.

A Hajduság minden nagyobb városában fel-feltűnt az utóbbi hetekben egy jól borotvált arcú ur, aki csodadoktornak adta ki magát és fűnek-fának mesélgette, hogy a halálos betegség ellen is van neki széruma. Szinte természetes, hogy Geiger Gyula, így hívják a csodadoktort, soha sem kultivált hivatásosan az orvosi tudományokat. A nép azonban, a jó és derék nép legtöbb esetben felült a jeles alaknak s saját becses személyén kívül szarvasmarhát is buzgón vitte a doktor ur elé. Geiger minden pacienseknek ugyanegy orvosságot, Dovert-port adott. A becsapott emberek hamarosan észretértek és fejelentették Geigert. A csendőrség Hajduszoboszlón csipte meg a jómadarat, ki különböző helyeken rövid idő alatt több mint 400 koronát harácsolt össze.

A collegiumi ifjuság

mindinkább élénkebb mozgalmat tanusít a választásokkal szemben. Különösen a felsőbb tanulók olvasó egyletének könyvtárnoki állása betöltésében folynak javában a korteskedések, mivel a többi állások hihetőleg egyhangú választással töltenek be. Két könyvtárnok jelölt áll egymással Kun Szabó Gyula 3 th. és Pálur Miklós 4 th. Mindkét párt erőseu szervezkedik és dolgozik. Kun Szabó Gyula párja csütörtök este 8 órakor a Törő vendéglőben értekezletet tart, melyre nemcsak a saját embereit, hanem az ellenpartiakat is meghívja.

A Csokonai-kör és a Rákóczi kiállítás.

A Csokonai-kör kirándulást rendez a kassai Rákóczi kiállítás megtekintésére. A kassai rendező bizottság örömmel értesült a debreczeni úiüvelt közönség e nemes és hazafias szándékáról és azonnal felajánlotta szives szolgálatát az ellátásra és elszállásolásra nézve. A kirándulók valóban olesón juthatnak majd a kiállítás által nyújtandó élvezethez és tanulságokhoz. — A vasuton 33% kedvezményt kapnak, a szállás 1-1 koronába, egy napi étkezés pedig elsőrangú vendéglőben 2.80 koronába kerül. A Csokonai kör már kibocsátotta az aláírási íveket, melyeken nem tagok is jelentkezhetnek. A kirándulók f. hó 19-én délután indulnak és 21-én reggel, legkésőbb délután már itthon lesznek.

Köszönetnyilvánítás.

Thieszen Arthur helybeli festő ur 5 koronát küldött hozzám a f. évi okt. 11-én

megnyitó siketnéma iskola céljaira, mely szives adományáért fogadja az ügy érdekében őszinte köszönetemet. Egyszersmind köztudomásra hozom, hogy a siketnémaakat gyámolító egyesület alapító tagjaiul újabb beléptek: a debreczeni kereskedő társulat és Szentkirályi Tidavar. Tisztelettel Oláh Karoly tanácsnok.

Hirtelen halál.

A Martinka egyik szőlősmajorjának szobájában halva találták tegnap özvegy Somogyi Istvánnét. Szívszélhűdés ölte meg.

Háromszáz ember kivándorlása.

Meglepő hír érkezik Torontálmegyéből. A varmegye mintegy hat községből ugyanis egyszerre háromszáz ember készül Amerikába vándorolni. A legtöbb kivándorló Perjámos, Peszak, Lovrin, Égres, Nagyösz, Sáralfalva és Rác Szt.-Péter községekből való. A szegényes földmivészek titokban működő kivándorlasi ügynökök vették rá az amerikai utra. Az indulás napja szeptember 6-ára volt kitűzve s eddigi megállapodások szerint az összes kivándorlók Temesvárott találkozhatnak, ahol vonatra ülnek. A kivándorlást a legnagyobb titoktartás mellett készítették elől az ügynökök. A javarészt szegény földmivészek a fővezetőről is csak annyit tudnak, hogy az perjámosi ember, de hogy milyen áliásban van, kikkel érintkezik nem is sejtik. Jellemző az is, hogy sok utraindulónak egyenkint nincs több pénze, miat 300-400 korona, ami az utiköltségre alig fedezi. De azonkívül annak is ki vannak téve a kivándorlók, hogy még mielőtt amerikai földre lépnek, visszazaparancsolják őket, mert nem rendelkeznek azzal a minimális tőkével, amelytől az Egyesült-Államok a partraszállás engedélyét függővé teszik.

Mit kívánnak a debreczeni hentesek?

Debreczen huspiacz iparát, kereskedelmét, a fogyasztókat nehéz napok fenyegetik. A különféle okokból pangó üzleti viszonyok miatt a hentesmesterek kérelmet intéztek a tanácshoz, amely így hangzik:

1. Oldódjék fel a zárlat, legyen szabad a sertésvásár Debreczenben, Hajdumegyében és a környéken, mert ma házalniok kell az áruért és több okánál fogva nem bírják megfizetni a magas árakat. — 2. A vágóhidon szállítsak le a vágatási díjat 40 fillérre, az istálló díjat töröljék annál inkább, mert az eddigi díjakból már busásan fedeződött minden költség, sőt a városnak 50,000 korona tiszta haszna is van. — 3. A fogyasztási adó behajtása a vágóhidon történjék, mert a mostani rendszer, hogy a városban megvége a fizetés, rendkívül károsítja a henteseket. 4. Kivánják, hogy a borsókas sertésért csak fele fogyasztási díjat fizessenek, mert ily sertésnek csak a szalonnája használható, a husát elkobozzák és még is fogyasztási adót szednek érte. — 5. Mindenek felett kívánják pedig a konzum vásár létesítését, mert e nélkül tönkre kell menniök. A zárlat alatt levő községekből legyen szabad az egészséges sertést a konzum vásárra behajtani. — Ime ezek a hentesek kívánságai. Egytől-egyig oly kívánságok, melyek méltányosak, nem túlzottak és annál inkább figyelemre méltók, mert nemcsak a hentes mesterek helyzetének javítását hanem a közönség érdekeit szem előtt tartják. Éppen ezért reméljük, hogy ezek a kívánságok teljesedni fognak. Ha mégis ez be nem következne a hentes iparosok el vannak tőkelve, hogy radikális eszközökhöz nyulnak: be zárják üzleteiket.

Álarczos rablók a tanyán.

A város határában fekvő Lichtschein fele tanyára tegnap este két álarczos rabló állított be. A cselédétől követelték, vezesse őket az ur elé. A cseléd eltagadta ura otthon létét, mire a rablók levelet hagytak ott, a melyben pénzt követelnek. A két rabló a konyhába tért be ezután, a hol fenyegetőzve követelték ennivalót. A csendőrség és rendőrség együttesen nyomozza az álarczos rablókat.

Humberték a fogházban.

Párisból írják, hogy a szélhámos család tagjai, a néhány év előtt épített ferneszi fogházban ülnek. A fogház rendkívül nagy, 3 ezer zárka van benne. A zárka olyan, mint egy jobbmódu polgárcsalád lakószobája. Ablaka egy méter magas. Lakás dolgában tehát nincs panaszra okuk Humbertéknek, de étkezés dolgában sem. Humbert Frigyes és a két Daurignac fivér néhány nap előtt pl. a következő „Menü” ette meg:

Szardinia.
Párisi virsli.
Borjusült.
Sült maccaroni.
Saláta.
Sajt.
Gyümölcs.
Bordeauxi bor.

Bizony, nagyon kevés becsületes embernek van ehhez hasonló napi ebédje. Száz milliot kell esalni előbb, hogy végre bordeauxi bort ihasson az ember. A foglyok az etkezések közti időt irással töltik, a miért naponta 2-3 frankot kapnak. Közben pedig Romain Daurignac emlékiratán dolgozik, amelyet kiszabadulása után fog sajtó alá rendezni.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy évek óta jó hirben álló táncziskolámat szept. hó 12-én megnyitom. Tanmódszerem helyességéről alkalma volt már a jobb izlésű családoknak többször meggyőződni, nem létezik ujdonság e téren, melyet azonnal meg ne szerezzek. Különös gondot szoktam fordítani tanítványaim helyes testtartására, szabályos mozdulataira és a jobb módor elsajátítására. Az újabb tánczokra felnőtteknek külön órát adok, ugyszinte magán házaknál alakuló csoportok tanítását is elvállalom. Beiratásokat elfogadok bármely időben lakásomon Péterfia-u. 2. sz. A n. é. közönség kegyespartfogását kérve. Debreczen, 1903. szept. hó. Mély tisztelettel Alföldy Károly, okl. táncztanító.

Stone Alex bankirodáját

Széchenyi-u. 19 sz. alá (bejárat Simoaffy-u. 20.) helyezte át. **Törlesztés** és mindenféle kölcsönöket legelőnyösebben eszközöl

Kettős öngyilkosság a kórházban.

Debreczen, szept. 8.

A városi közkórházban tegnap este 8 és 9 óra között olyan esemény történt, mely a legnagyobb izgatottságot keltette a kórház vezetősége és a betegek között.

Két beteg fiatal leány az apolóné szobájából sublimát pastillákat lopott, azokat

vizben feloldván a mérges folyadékot megittak.

Az egyik leány még az este meghalt, a másik pedig halálalal vivódik.

Hogyan jutott a két leány a gyilkos mereghez, a vizsgálat hivatása kideríteni, de annyi már most is megállapítható, hogy nagy könnyelműség és gondatlanság mellett juthatott a két beteg a mérgehez, ezért a példás megtortas el nem maradhat.

A megdöbbentő esetről ezeket tudtuk meg.

Mintegy három héttel ezelőtt egy Kalba Erzsébet nevű üzleti leányt szállítottak be Polgáriné Tizenháromváros utcai házából.

A leányt azóta a kórházban ápolják.

Betegségének ideje alatt több barát-néje is meglátogatta, a leány mindég vig-kédvű volt, úgy hogy sem szóval, sem más-kép nem árulta el, hogy az öngyilkosság eszméjével foglalkozik. E hó 1-én ugyan-csak Polgáriné házából egy Nagy Erzsébet nevű leányt szállítottak a kórházba. A két leányt az I. számú pavilon földszinti közös teremben, egymás mellett helyezték el. Ez a két leány már az előbb való időkből baráti viszonyban volt és a kórházban is folyton együtt voltak, együtt sugdoldóztak; de senki sem sejtette viseletökből, hogy végzetes cselekedetet teremnek. Tegnap este 8 óra után, a két leány a közös beteg teremből a folyosóra tavozott és oly hosz-szu ideig oda kint maradtak, hogy ez már a többi betegnek is feltűnt. Az ápolónét akartak szólítani, de az még a leányok tavozása előtt kiment s az ideig nem tért vissza. Azonban jó félóra mulva visszatértek a leányok, hanem feltűnt a sápadtságuk. Azonnal lefeküdtek, de a többi mindjárt észrevete, rosszul lettek és erre figyelmeztették az időközben visszatért a polónét ki a betegekhez sietvén, megtudta tőlük, hogy mérget ittak. Az előhívott Hutiray orvos azonnal hozzáfogott mentési kísérlethez; de megvolt akadva, mert a lányok csak éjfél tájba val-lottak be, hogy sublimát oldatot ittak. És midőn ekkor az ennek megfelelő ellenszert alkalmazta az orvos, már késő volt; mert az egyik leány Kalba Zsuzsanna az orvos kezei mentő között meghalt. A másik lány, Nagy Erzsébet még él, de menthetetlen a helyzete. Tőle tudták meg az öngyilkosság részleteit.

Közösen határozták magokat erre a tette, mert megutálták gyalázatos életüket. És mivel tudták, hogy az ápolóné szobájában mindég van sublimát pastilla, tegnap este kilesték, mikor az ápolóné szobájából tavozott; a hova nyomban belopódtak és a párnák alól előkeresvén az asztalfiók kulcsát, a csukott asztalfiókból kiloptak nyolcz darab sublimát pastillát. Ugyan-csak az ápolóné szobájából loptak ki azt a vizzel telt poharat is, melyben a folyosón levő félre eső részén a mérget feloldották és kiitták. Először Nagy Erzsébet ivott a mérgeből; majd utána a pohár fele-tartalmát Kalba Zsuzsi fenéig kiitta.

A kettős öngyilkosságot a kórház vezetősége reggel 9 órakor jelentette a rendőr-ségnek, ahonnan a vizsgálóbíró-ságot is értesítették.

Hoffmann József vizsgálóbíró személyesen, a rendőrség részéről pedig Fittler Jenő ment ki a kórházba, hogy a még életben levő Nagy Erzsébetet kihallgassák és a vizsgálat során megállapítsák, vajon a kórház vezetőségét és személyzetét mennyiben terheli felelőség ebben a megdöbbentő két öngyilkossági esetben?

Mak-mak-mak.

Ezt a jóízű apróságot a Szeged és Vidékéből vesszük át:

Azt mondják a korona tanácsosai, hogy a német katonai szolgálati nyelv nem pótolható a magyarral. Kedves irótársunk Dódi, a boldogult Irányi Dezső radikálisan ráczáfo-t önkéntes korában a dicsőített német szolgálati nyelvre, bebizonyítván, hogy a katonai dresszura egyáltalán fölöslegessé tesz minden szolgálati nyelvet.

Napos táplár volt Dódi. Szét kellett neki vinni a napi parancsot. Borzasztóan drukolt, mert mint afele vásárheiyi fiu nem igen tudott németül. Haptákba vágta magát a százados előtt és szólott:

— Meldegeho samst herr Kapitány, mak, mak, mak, mak . . .

Salutált és abtrétolt.

Ment a főhadnagyhoz.

— Meldegehorsamst herr Öberheergrösz mak, mak, mak, mak . . .

Salutált és abtrétolt.

Ment a hadnagyhoz.

— Meldegehorsamst herr Heergrösz mak, mak, mak, mak . . .

Salutált es abtrétolt.

Egész nap és egész éjjel kinos nyugtalanságban vergődött s rettegve várta az eredményt.

Hajnalban legnagyobb meglepetésére látta, hogy az ezred teljes fölszereléssel kivonult.

Tehát mindenki megértette a napi parancsot, hogy az ezred hajnalban kivonul.

Ime nem is olyan nehéz a szolgálati nyelv kérdésének megoldása, mint amilyennek látszik.

A kétfejű sas.

(Miből lett az osztrák császári czimer.)

Galgóczy János írja az „Ethnographia” füzetében a következő érdekes adatokat a kétfejű sasról:

A heraldika körülbelül eddig is tisztában volt vele, hogy a kétfejű sas a német birodalmi császárság insigniái között a Kr. u. XIV. század első felében jelentkezik először. A „császári sas” tallítólag már Nagy Károly is használta ugyan a Rómában Kr. u. 800. december 25-ikén történt megkoronáztatása alkalmával, mert lobogóját azzal díszítette fel. Az ő sasának, azonban valamint a mintaképül szolgált római légióknak is, még csak egy feje volt. A két fej bajor Lajosnak 1325 táján veretett egyik érmén tünik fel legelőbb, hogy a kelet- és nyugotrómai birodalom, mások véleménye szerint a császári és királyi méltóság egyesülését jelképezzék. A császárság állandó jelvényévé azonban csak 1433-ban, ami különben is nem „dicső emlékü” Zsigmond királyunk, mint birodalmi császár, teszi; mignem végre 1805. óta végképpen az osztrák császárság tartozékává lesz.

Kevésbé ismeretes azonban, hogy ez a csodamadar bajor Lajos előtt már több mint száz évvel előbb szerepel az ikoniumi szeldzsuk szultánok lobogóin. Mikor Ertogrul fia Ozman az ikoniumi császárság romján a róla nevezett dinasztiaát megalapítja: csak akkor tünik le onnan, helyet engedvén a félholdnak. Hihető ennél fogva, hogy valamelyik keresztes lovag utján, ebben az időben kerül Európában s vált a „pogány” mohamedánizmus egykori jelvényéből a „legkatolikusabb” uralkodó család kedvenczévé.

De a szeldzsukok sem maguk komponálták ezt a csoda-madarat, hanem már ké-szen találták s Kis-Azsia valamelyik behó-doltatott népének egyik fejedelmi családjától konfiskálták el. Még mikor pelásznak, görög-nek hire se volt: a Krisztus születését előző-harmadik évezredben egész Kis-Azsia a khéták uralma alatt áll. Sokan azt tartják — s magam sem vagyok ettől a nézettől idegen — hogy belőlük kerültek ki a hykszöszok is, akik századokon át voltak urai Egyip-tomnak.

Ettől azonban eltekintve a karnaki temp-lom oszlopesarnokának déli fala, meg a Ram-maszeum egyik oldala ma is őriz a Krisztus előtti XIII. évszázadból való felírást, mely „nagy” Ramzesnek a khéták „vitéz” fejedel-mével, Chetasárral kötött békeszerződését tartalmazza. A thebai Memnonium falán szintén a fáraó idejéből való egy másik föl-írás pedig, mely az egyiptomiak és khéták közt vívott kádesi csatát beszéli el, — egyebek közt Chetasár testvérét Madsarima feje-delmet, vagy is az -ima, -aim rag följejtésé-vel, a madsarok fejedelmét emlegeti.

A babiloni ásatások korszakalkotó si-kerén fölbuzdulva, a tudomány Kis-Azsiát is mindinkább kezdi figyelmére méltatni. A kutatás eleddig még nem mélyreható ugyan, inkább csak alkalomszerű; az eredmény azonban máris számottevő s hovatovább szaporodnak azok a leletek, melyek a khéta-időkre is fényt derítenek.

A kissé máris jobban átvizsgált lelhelyek egyike Boghazkói falu, ahol általános véle-mény szerint az egykori Pteria állt. A hely-séget az Agra dagh nyulványai meglehető-s magasságu hegyek veszik körül, melyeknek falait itt-amoft kisebb nagyobb domborművek borítják. Az abrak egynemelyike körül látható hieroglifák kétségtelenné teszik, hogy e dom-borművek keletkezése abba a korban — tehát éppen II. Ramzes idejébe — esik, a khéták és egyiptomiak közt a részint ellen-séges, részint barátságos érintkezés sűrűbb lévén, az a khéta művészetben és művelő-désben is szükségképp nyomot hagyott. E domborműveken számos csoda-allat van lerajzolva, s arról tanuskodnak hogy azok megaluotásában a khéták nagy kedvüket találták.

Igy a többi közt egy — fején fényes süveget viselő — ember alak, amelynek törzse azonban, derékon alól, négy orosz-lánból van összekomponálva. S itt fordul elő az első két fejű sas is, szakasztott abban a formában, ahogy az osztrák császári czime-ren mutatkozik. Két kiterjesztett szárnyán egy-egy istennő áll, illetve lépked, mintegy fogadására, üdvözlésére sietvén a szembe jövő férfi-istennek.

Tehát a kétfejű sas már megvolt jó háromezer évvel ezelőtt s vallásos emblema képpen szerepelt a khétáknál, ennél az „ázsiai” hihetőleg uralaltáji „vad” népaél.

CSARNOK.

Régi történetek.

Irta: **Morvay Károly** 48/49-es honvéd huszár-altiszt.

XI.

Történet a turi „zsindelyes” fogadóból.)

Tur-mezőváros nagyvendéglőjét Hirts uram birta az ő kedves ódalbordája Treszka asszonnyal. Hirts ur, jóvalis jókedvével — Treszka asszony jó sülte-főztével híressé tette vendéglőjét. Messze földről látogatták, s ki egyszer benne mint vendég megfordult, ki nem kerulte a zsindelyest.

Szőlő értesítés!

Kardos László

sétakerti szőlőtelepéről naponta friss szedésű **csemege** és **passatutti** most már teljesen érett **szőő** árultatik a piacon, városháza sarkán Tóth Gyula vaskereskedése előtt.

Eladó akácza

épületfának, iugasnak és szerszámfának való, tavalyi vágás van a

Macson, — Dragota tanyán.

10076
1903.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város által 10076/1903. sz. t. végzés folytán a r. kath. egyházközség részére végrehajtandó elemi fiu- és leányiskolák tervszerű kibővítéséhez, illetve átalakítások foganatosításához szükséges építési munkák biztosítása céljából zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A teljesítendő munkálatok a következő összegekkel vannak előirányozva:

Megnevezés	Bontási munkák		Föld-, kőműves, és burkoló munkák		Ács munkák		Bádogos munkák		Asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák		Összeg	
	kor.	fil.	kor.	fil.	korona	fil.	kor.	fil.	korona	fil.	korona	fil.
Szt.-Anna-uti leányiskola	8	22	3652	45	1279	22	465	90	554	50	5960	29
Varga-uti leányiskola	95	60	13793	19	3944	62	555	70	2825	16	21214	27
Együtt:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27174	56

azaz Huszonhétezeregyszázhetvennégy korona 56 fillér.

Ajánlat tehető épületenként minden munkanemre külön-külön vagy egyes munkacsoportokra, avagy az összes munkára, továbbá az összes épületre munkanemenként vagy együttesen.

A pályázatban részt vehet minden kellő képesítéssel bíró vállalkozó iparos.

Írásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el, melyekben az ajánlatba hozandó egységárak vagy százalék engedmény betűvel és számmal tisztán olvashatóan kiirandók. Pályázó köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri s azokat magára kötelezőnek elvállalja.

Minden ajánlattevő köteles az előirányozott összeg 5%-át bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a városi házipénztári hivatalnál letenni s a letétjegyet ajánlatához mellékelni. Ily letéteket a városi házipénztári hivatal f. 1903. év szeptember hó 18-án d. e. 12 óráig fogad el.

A szabályszerűen bélyegzett írásbeli zárt ajánlatok f. évi **szeptember hó 18-án d. u. 4 óráig** a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be, a beérkező ajánlatok f. évi szeptember hó 18-án délután 5 órakor a városház nagytanácsstermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkészve beadott távirati- vagy utóajánlatok, valamint kellően fel nem szerelt s kétes kifejezéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására másképen intézkedhessék.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számított 30 napig kötelezettségben marad.

A terv, költségvetés és vállalati feltételek a mérnöki hivatalban (Simonffy utca 2/b. II. emelet 13 ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, a hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Debreczen, 1903. szeptember hó 3-án.

A városi tanács.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávtól szemben.

Hajdunánás legnagyobb forgalmu helyén, Garay-u. 183. egy kemenczével stb. ellátott péküzietnek való lakás több évre hasznóberbe kiadó. Értekezhetni özv. Timári Miklósnéval Hajdunánáson.

Poschinger Fülöp
fegyvergyár Ferlachban (Karinthia.)

kitüntetve több díjéremmel és a koronás arany érdemkereszttel.

Ajánlja kitünően készített, jól belőtt, a cs. kir. próbaintézeteken hivatalosan kipróbált fegyvereit olesó aron.

— **Szolid munkáért és jó lövésért jótállás.** —
Árjegyzék ingyen.

Iskolai növendékek

fehérnemű és ágynemű
szükségletei

legjobban beszerezhetők úgy leányok mint ifjak részére

Kardos László

fehérnemű és vászon nagykereskedésében

**DEBRECZENBEN,
Kossuth-utca.**

1340—1903 v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 1978/5—1903. sz. végzése folytán közhirre tétetik, miszerint özv. Szabó Antalné részére ifju. Barcsay Miklósné debreczeni lakostól 113 kor. 54 fl. tőke, ennek 1903. évi ápril 17-től számított 5% kamatai és eddig összesen 96 k. 74 f. perköltség erejéig 1903 évi július hó 1-én bíróilag felülfoglalt és 1379 koronára becsült butorok és egyéb ingóságok **1903 évi október hó 3-án d. e. 10 órakor** kezdetét veendő és Homokkertben, alperes lakásán megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen, 1903. szept. hó 3.

Oláh Géza bir. kiküldött.

Elsőrendű

NŐI DIVATTEREM

Női ruhák

és

Costumoket

a legújabb modellek után gyorsan és pontosan készít

Bosznay J. és Társa

cég

Kossuth-utca.

Gyászruhák 6 óra alatt.